

Peter-Paul Verbeek: de grens van de mens

Gaat de versmelting van mens en technologie de grens over van wat nog "mens" mag heten of zijn mensen altijd al verweven geweest met technologie?

Door met een wijsgerig-antropologische blik te kijken naar de hulpmiddelen die wij toevoegen aan ons leven, is te ontdekken hoe techniek ons leven en gedrag stuurt. Mens en techniek zijn geen tegengestelde, elkaar uitsluitende entiteiten. De mens heeft altijd gebruik gemaakt van techniek om het leven vorm te geven: de mens is een intrinsiek technisch wezen.

Wel ligt ergens een grens van hybris, het Oudgriekse woord van hoogmoed. Denk aan Prometheus die de mens te veel technische capaciteit gaf, aan Icarus die te hoog vloog. Juist deze grens tussen het ingrijpen in de natuur en gebrek aan respect ervoor is interessant.

De belangrijkste ethische vraag is niet of we techniek moeten gebruiken, maar hoe we dat moeten doen. Alleen al het bestaan van techniek stelt mensen voor een ethisch vraagstuk. Het is hoog tijd dat de ethiek zich gaat richten op de vraag hoe de technische ontwikkeling een goede inbedding in de samenleving kan krijgen. In hoeverre zullen bijvoorbeeld medische technologieën onze verantwoordelijkheden verschuiven en leiden tot afnemende acceptatie van ziekte en imperfectie? Wat gebeurt er met de kwaliteit van ons bestaan als mens, wanneer deze technologieën net zo vanzelfsprekend worden als een kunstgebit en een steunkous? Waar ligt de grens van de mens, hoe blijven we mens in tijden van deze technische verbeteringen?

Peter-Paul Verbeek is hoogleraar Filosofie en Techniek aan de Universiteit van Twente. Zijn specialiteit is de verwevenheid van mens en techniek en de plaats van ethiek hierin. In het Nederlands verschenen van zijn hand: "De grens van de mens. Over techniek, ethiek en de menselijke natuur" (2011) en "Op de vleugels van Icarus: over de moraal van technologie" (2014).